

Η ιστορία του Μειονοτικού Δημοτικού Σχολείου Μάστανλη Κομοτηνής

Εργασία των μαθητών/τριών του Τμήματος ΣΤ΄₂

Υπεύθυνη εκπαιδευτικός:
Μαρία Δήμου
Εκπαιδευτικός ΠΕ70

Σχολικό έτος 2017-2018

Τι είναι τα Μειονοτικά Σχολεία

Η μειονοτική εκπαίδευση της Θράκης ξεκινά με την ελληνική διοίκηση της Θράκης το 1920, όμως το νομικό πλαίσιο που τη διέπει έχει τις ρίζες του στο καθεστώς των σχολείων των μουσουλμανικών κοινοτήτων της Θεσσαλίας και της Κρήτης¹.

Τα μειονοτικά σχολεία είναι μια ιδιαίτερη ομάδα σχολείων που σήμερα λειτουργούν μόνο στη Θράκη. Σε αυτά φοιτούν αποκλειστικά και μόνο τα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας. Η λειτουργία τους βασίζεται στη Συνθήκη της Λωζάνης (1923). Η Συνθήκη υπογράφηκε με τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και καθόρισε τις σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας. Με αυτή τη Συνθήκη ρυθμίστηκαν τα δικαιώματα και η προστασία των μειονοτήτων στην Τουρκία και στην Ελλάδα μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών του 1923. Μια από τις υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών ήταν η διασφάλιση της εκπαίδευσης των παιδιών των μειονοτήτων. Της μουσουλμανικής στη Θράκη και της ελληνο-ορθόδοξης στην Τουρκία (Κωνσταντινούπολη, Ίμβρο, Τένεδος).

«.....θα απολαύωσι “νομικώς” και πραγματικώς της αυτής προστασίας και των αυτών εγγυήσεων ων απολαύουσι και οι λοιποί τούρκοι υπήκοοι, θα έχωσιν ιδίως ίσον δικαίωμα να συνιστώσι, διευθύνωσι και εποπτεύωσιν, ιδίαις δαπάναις, παντός είδους, φιλανθρωπικά, θρησκευτικά ή κοινωφελή ιδρύματα, σχολεία και λοιπά εκπαιδευτήρια μετά του δικαιώματος να ποιώνται ελευθέρως εν αυτοίς χρήσιν της γλώσσης των και να τελώσιν ελευθέρως τα της θρησκείας των².»

Αρχικά, τα σχολεία αυτά ήταν βακουφικά. Χρηματοδοτούνταν και συντηρούνταν από τις κοινότητες - βακούφια. Αργότερα, η ελληνική πολιτεία ανέλαβε τα λειτουργικά τους έξοδα, όπως όλων των σχολείων της Χώρας. Το καθεστώς των μειονοτικών σχολείων συμπληρώνεται επικουρικά από τις διατάξεις του Μορφωτικού Πρωτοκόλλου της 20ής Δεκεμβρίου 1968 και την Ελληνοτουρκική Συμφωνία για την Πολιτιστική Συνεργασία του 2004.

Το πρόγραμμα των Μειονοτικών σχολείων

Το πρόγραμμα στα μειονοτικά σχολεία είναι μοιρασμένο στις δύο γλώσσες, τα ελληνικά και τα τουρκικά. Στη Θράκη το ελληνόγλωσσο πρόγραμμα περιλαμβάνει τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας, της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής. Στο τουρκόγλωσσο πρόγραμμα, εκτός από τη διδασκαλία της Τουρκικής Γλώσσας, διδάσκονται ακόμα τα Θρησκευτικά, τα Μαθηματικά, η Φυσική και η Αισθητική Αγωγή. Ακριβώς το αντίθετο γίνεται στα μειονοτικά σχολεία της Κωνσταντινούπολης.

¹ Τσιτσελίκης, Κ. (2003). Η μειονοτική εκπαίδευση της Θράκης: Νομικό καθεστώς, προβλήματα και προοπτικές, επιστημ. επιμ. Α. Ανδρούσου, *Κλειδιά και Αντικλειδιά*, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.kleidiakaiantikleidia.net/wardrobe.html> (17-03-2018).

² Άρθρο 40 της Συνθήκης της Λωζάνης, 24 Ιουλίου 1923. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.geetha.mil.gr/el/staff-el/%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1/%CE%B3%CE%B5%CE%B5%CE%B8%CE%B1/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE.html> (17-03-2018).

Ένα από αυτά τα σχολεία είναι και το δικό μας. Είναι το μοναδικό σχολείο στην πόλη της Κομοτηνής που είναι γνωστό με όνομα και όχι με αριθμό (π.χ. 1ο Μειονοτικό Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής, 2ο Μειονοτικό Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής κτλ.). Ονομάζεται «Μάστανλη» και με αριθμηση είναι το 5ο Μειονοτικό Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής.

Ιστορικά στοιχεία

Δυστυχώς, δεν υπάρχουν στοιχεία που να μας παρουσιάζουν την αρχή του Σχολείου μας. Ήταν ένα συνοικιακό, μικρό σχολείο. Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες, μέχρι και λίγο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στο σημείο αυτό λειτουργούσε φούρνος. Απ' ό,τι φαίνεται, κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων μουσουλμάνοι, κάτοικοι της πόλης Μάστανλη (σημερινού Μόμτσιλγκραντ) της νότιας Βουλγαρίας, πιεζόμενοι από τις συνθήκες διαβίωσης εκείνης της εποχής, μετανάστευσαν στην Κομοτηνή, που ήταν το πλησιέστερο αστικό κέντρο της περιοχής. Εδώ βρήκαν ασφάλεια, εργασία, καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Εγκαταστάθηκαν στις παρυφές της πόλης κι έδωσαν στη νέα αυτή συνοικία το όνομα της πρώτης τους πατρίδας. Έτσι, το σχολείο που δημιουργήθηκε στη γειτονιά αυτή πήρε το όνομα «Μάστανλη» και το διατηρεί μέχρι σήμερα.

Στον πληθυσμό της περιοχής προστέθηκαν οικογένειες που κατέβηκαν από τα χωριά του ορεινού όγκου της Ροδόπης μετά τη δεκαετία του '70. Έτσι, σήμερα το μαθητικό δυναμικό του Σχολείου αποτελείται από μαθητές που κατοικούν στους οικισμούς που δημιουργήθηκαν λίγο μετά τα τελευταία σπίτια της πόλης στον δρόμο που οδηγεί στο χωριό Καρυδιά και πίσω από το νεοσύστατο πάρκο.

Το Σχολείο από τα πρώτα χρόνια στεγάστηκε σε ένα οίκημα στην οδό Μίνωος αριθμός 17 στην αυλή του τζαμιού. Η συνύπαρξη τεμένους με σχολείο ήταν καθεστώς για αιώνες και το συναντούμε τόσο σε χριστιανικούς (εκκλησία-σχολείο), όσο και μουσουλμανικούς οικισμούς (τζαμί-σχολείο).

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '40 σε έναν χώρο του οικήματος στεγάζονταν ένας φούρνος. Αργότερα κι αυτός παραχωρήθηκε και ενσωματώθηκε στον χώρο του διδακτηρίου.

Μέχρι το 1983 την οικονομική διαχείριση του Σχολείου την είχε η Σχολική Εφορεία. Ύστερα όμως σχετικού αιτήματος που κατατέθηκε στη Διαχειριστική Επιτροπή, ζητήθηκε να αναλάβει αυτή το οικονομικό βάρος, καθώς η Σχολική Εφορεία ήταν δύσκολο να ανταπεξέλθει στις ανάγκες συντήρησης του διδακτηρίου (βλ. ακόλουθο έγγραφο).

εχορτία φαυλομένων εν' όψιν την οικονομικην
κατάστασιν των γονίων του κάθε μαθητού.

Η παρούσα απόφασις Έγκειται ατζ. αρ. 5/1983
Είτα ο αντιπρόεδρος είσηγούμενος επί του 6ου
θέματος της ήμερισίας διατάξεως έπίδειξεν ότι
οι εχορτικοί Έφοροι των συνοικιακών Εχορειών
Μέγαρη και Όερανιά διά της από 31-1-83
αίτησεως των απευθύνονται και πάσιν προς της
Διαχειριστικήν Επιτροπήν Μουσουλμανικής Περιουσίας
και παρακαλούν όπως λόγω οικονομικην δυσκαιριών
να αναλάβωμεν ήμεις την οικονομικην διαχείρισιν
των Εχορειών των ήτοι, την μέθοδον της του
διδασκτικού προσωπικού, την συντήρησιν των κτηρί-
ων που είναι κι' αυτά βακαφικά, την έξρησιν
των γωρισμών κ. τ. η.

Όπως γνωρίζωμε πρότασις ατζή είναι από ποσών
Έξων ά παιζεις όζων των Μουσουλμάνων Συμποριτών
μας και των γυνίων των μαθητών των εν λόγω
Εχορειών ως προερίηται από την αίτησιν που
ένήλθεον εις την επιθεώρησιν των Μουσουλμανικ
Εχορειών και ή όποια προφορικώς είδοποιήσε
ότι ουδεμίαν αντίρρησιν Έχει προς τούτο. Έπειδή
επανηρημένως τό θέμα Έχει αναβληθή λόγω
οικονομικης απόψεως ή γνώμη μου είναι ότι Έα
είσηραζωμεν ήμεις τά διδάκτρα των εν λόγω εχο-
ρειών και διακόψωμεν την Έτησίαν οικονομικην
βοήθειαν προς τά συνοικιακά εχορτία με όριθ.

επιμέλειαν του ταμείου μας μπορούμε να ανα-
λάβουμε διαχειρην των εχορτων αουτων.

Το Συμβούριον παρόν ην' οψιν την ειδή-
νησιν του Αντιπροέδρου και τις λιγυγεις των
εχορτικων Έφορειων των Ουνοικιακων εχορτων.

Αποφασιζει Παμψηφει

1/ Αναλαμβάνει την οικονομικων και διοικητικων
διαχειρην των Ουνοικιακων εχορτων Μεταρη
και Όσμανις.

2/ Την καταβαση των μεθων των εζη δι-
δασκαλων και ενος επιμερατη που ηδη υπηρετουν
εις αυτα με κατωτερο που καταβαζεται εις τους
διδασκαλους των εχορτων της Διαχειριτικης
Επιτροπης απο 1-1-1982

3/ Εξουσιοδοζει τους διευθυντας των εν τοις
εχορτων οπως ειπράζουν δια φορησιας του της
Διαχειριτικης Επιτροπης τα διδακτα των μεθων.

Η Παρούσα Αποφασις υσταθεν 287. Αρδ 6/1982

Ειτα ο Αντιπρόεδρος ειδηγούμενος ενι του
7 ου διμερος της ημερικιας διαταξεως εξέθεθεν
οτι, δια την σπικενυν των κατασκευαων οδου
φιζίνου χρειάζονται 120.000 δρχ. περίπου και δια
τουτο διορ να πανη αποφασι το συμβούριον μας.

Το Συμβούριον παρόν ην' οψιν την ειδήνησιν
του Αντιπροέδρου και μετ' ανταρτην γνημυν

Αποφασιζει Παμψηφει

Εγκρίνει ποσόν 120.000 δρχ. δια την

Πληροφορίες για τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Σχολείου είχαν την ευκαιρία να πάρουν οι μαθητές από συνέντευξη που τους παραχώρησε υπερήλικας που ζει στη γειτονιά και φοίτησε στο Μάστανλη.

Συνέντευξη παλιού μαθητή του Μάστανλη

Ερ. Πότε χτίστηκε το σχολείο μας;

Απ. Μέχρι το 1948 εδώ ήταν φούρνος. Μετά έγινε σχολείο.

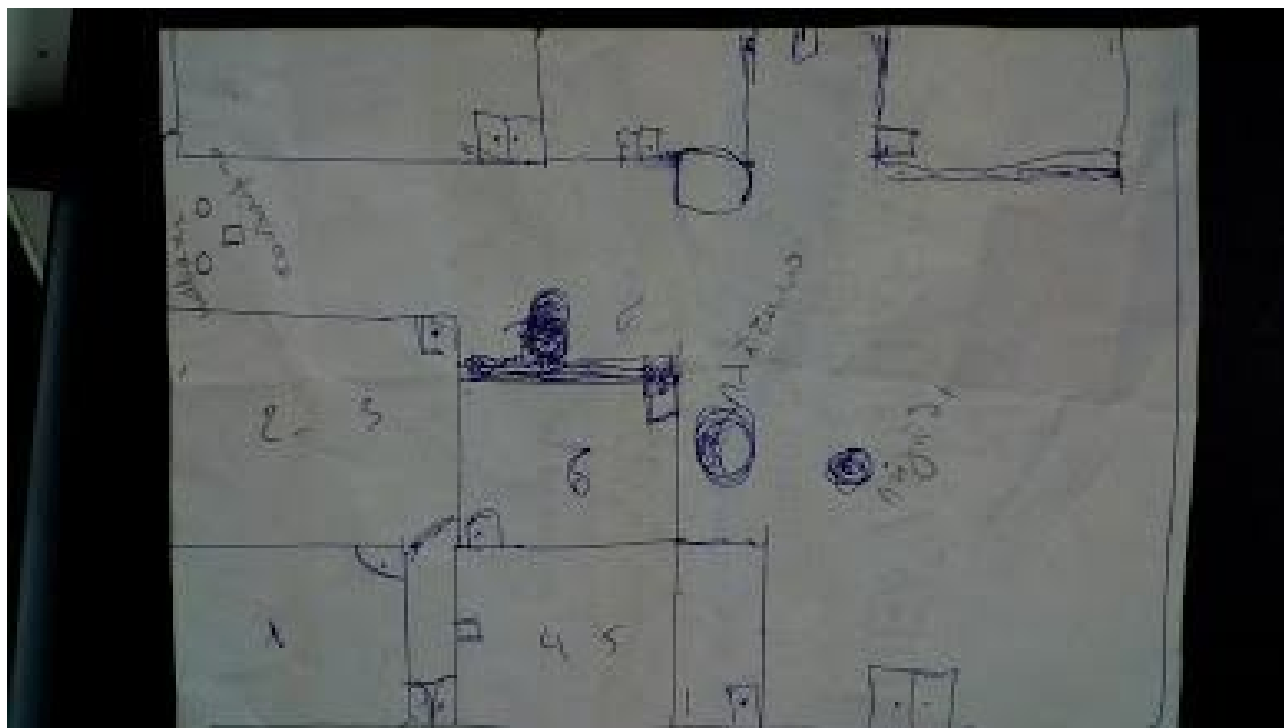
Ερ. Γιατί έχει αυτό το όνομα το σχολείο μας;

Απ. Οι κάτοικοι αυτής της γειτονιάς ήρθαν το 1910 από την περιοχή Μάστανλη της Βουλγαρίας περίπου 50χμ. από εδώ. Τότε ακόμα υπήρχε η οθωμανική αυτοκρατορία, δεν υπήρχαν τα σύνορα.

Ερ. Πώς ήταν τότε το σχολείο; Ήταν όπως είναι και σήμερα;

Απ. Όχι, ακριβώς. Έχω φτιάξει ένα σχέδιο, για να σας δείξω (βλ. ακόλουθο σχεδιάγραμμα του διδακτηρίου).

Η πόρτα ήταν από τη μεριά του δρόμου. Εδώ που είναι τώρα η Δ΄ τάξη ήταν μπακάλικο. Είχε ένα πηγάδι στη μέση κι εκεί που είναι τώρα η μπασκέτα είχε δύο καβάκια και στη μέση μια τουλούμπα, που πίνανε νερό. Το τζαμί ήταν πιο μέσα κι ο μιναρές ξεχώριζε. Δίπλα από το μιναρέ ήταν ανοιχτά. Από εκεί ερχόμουν εγώ στο σχολείο. Το σπίτι μας ήταν πίσω ακριβώς από το τζαμί. Τώρα έκλεισε αυτό το πέρασμα. Μεγάλωσε το τζαμί κι έγινε η αίθουσά σας. Εδώ που είναι το Γραφείο των δασκάλων ήταν ένας μεγάλος πλάτανος. Τι παιχνίδι κάναμε κάτω από αυτό το πλατάνι!

Ερ. Πηγαίνατε σχολείο τις ίδιες μέρες, όπως κι εμείς σήμερα;

Απ. Εμείς πηγαίναμε το Σάββατο και την Κυριακή αλλά δεν πηγαίναμε την Παρασκευή.

Ερ. Ποια μαθήματα κάνατε;

Απ. Κοράνιο, Μαθηματικά, Ιστορία, Γλώσσα, Γεωγραφία, Τουρκικά, Γυμναστική, Ιστορία του Ισλάμ.

Ερ. Γράφατε ασκήσεις; Πού;

Απ. Είχαμε κι εμείς τετράδια. Δεν είχαν όμως εξώφυλλο και τα ντύναμε με μπλε χαρτί και το κολλούσαμε με αλευρόκολλα. Να σας πω όμως πως τα τουρκικά τότε τα γράφαμε με οθωμανική γραφή. Καταλάβατε τι εννοώ;

Ερ. Ναι, ξέρουμε. Οι δάσκαλοί σας πώς ήταν;

Απ. Ήταν πολύ αυστηροί. Έβαζαν πολλές τιμωρίες. Μας χτυπούσαν στα χέρια με μια βίτσα.

Ερ. Πόσα παιδιά ήσαστε στην τάξη;

Απ. Το σχολείο τότε είχε μόνο 4 τάξεις. Μόνο η Α΄ και Στ΄ τάξη έκαναν μόνες τους μάθημα. Οι άλλες ήταν ανά δύο τάξεις σε μια αίθουσα. Η Β΄ με τη Γ΄ και η Δ΄ με τη Ε΄. Στην ΣΤ΄ τάξη ήμασταν 6 αγόρια και 5 κορίτσια.

Ερ. Πώς ήταν εκείνα τα χρόνια;

Απ. Ήταν πολύ δύσκολα χρόνια. Είχαμε πόλεμο, φτώχεια...

Ερ. Πώς ζεσταινόσασταν; Είχατε καλοριφέρ;

Απ. Όχι, είχαμε σόμπες, ξυλόσομπες. Κάθε μέρα το χειμώνα, κάθε παιδί ερχόταν στο σχολείο με τα βιβλία από το ένα χέρι κι ένα ξύλο από το άλλο.

Ερ. Πηγαίνατε στο τζαμί;

Απ. Ναι, κάθε μεσημέρι κάναμε ναμάζ.

Ερ. Εκτός από αυτά τα μαθήματα κάνατε κάτι άλλο στο σχολείο;

Απ. Ναι, τα κορίτσια έκαναν χειροτεχνίες και τις κολλούσαμε στα τζάμια, στα παράθυρα. Κάθε ημέρα λέγαμε τον Εθνικό Ύμνο και κάναμε έπαρση της σημαίας. Όταν ήταν όμως να παίξουμε ποδόσφαιρο πηγαίναμε αλλού, σε ένα ανοιχτό μέρος. Εδώ η αυλή ήταν πολύ μικρή. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς κάναμε γιορτή με ποιήματα και τραγούδια. Κάναμε και αγώνες.

Ερ. Σας ευχαριστούμε πολύ

Απ. Ό,τι άλλο θέλετε να μάθετε μπορείτε να με ρωτήσετε. Μπορώ να ξαναέρθω να σας βοηθήσω σε ό,τι θέλετε!

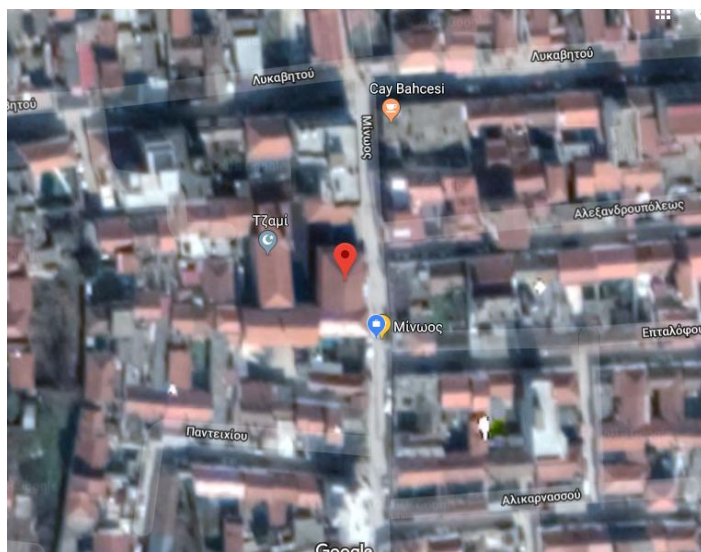
Σήμερα

Αρκετά πράγματα έχουν αλλάξει από τότε. Στο Σχολείο έχει παραχωρηθεί ένας χώρος δίπλα στο τζαμί όπου λειτουργεί ως αίθουσα διδασκαλίας κι έχει κατασκευαστεί στην αυλή ένα ακόμα πρόσκτισμα όπου στεγάζεται το Γραφείο της Διεύθυνσης του Σχολείου, μια ακόμη αίθουσα διδασκαλίας, το κυλικείο κι οι τουαλέτες. Γίνονται προσπάθειες βελτίωσης με επισκευές και συνεχή συντήρηση. Τα τελευταία χρόνια έχει στρωθεί ο αύλειος χώρος με πλαστικό δάπεδο για την εξασφάλιση μεγαλύτερης προστασίας των μαθητών. Επίσης, όλες οι αίθουσες είναι εξοπλισμένες με υπολογιστές και ψηφιακούς προβολείς.

Από το 2008 λειτουργεί και ολοήμερο τμήμα. Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε αυτό προσπαθούν να βοηθήσουν τους μαθητές τόσο στο ελληνόγλωσσο όσο και στο τουρκόγλωσσο πρόγραμμα.

Το διδακτικό προσωπικό αποτελείται από 7 εκπαιδευτικούς του ελληνόγλωσσου, 7 του τουρκόγλωσσου προγράμματος, 2 μετακλητούς εκπαιδευτικούς, οι οποίοι αποσπώνται από την Τουρκία, μια εκπαιδευτικό αγγλικής γλώσσας, καθώς και εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής.

Το μαθητικό δυναμικό τα τελευταία σχολικά έτη κυμαίνεται από 110-130 μαθητές.

Παράρτημα παλαιών φωτογραφιών

10

سنای ۱۹۴۹ - ۱۹۵۰

عائده خدیجه و خدیجه

19.

۱۹۰۷ - ۱۹۰۶ نوگرمینایی دیلوما و تصدیقنامه دفتر
 ۱۹۰۶ - ۱۹۰۵ " " " " " "
 ۱۹۰۵ - ۱۹۰۴ " " " " " "

Aug 1952-53

ws

1954-55